

Klog Energi

Grøn omstilling på nordvestjysk

VEDVARENDE ENERGI SKAL GIVE LOKALE ØKONOMISKE GEVINSTER

Resume

Borgere i kommuner, hvor den vedvarende energi (VE) produceres, skal mærke værdien af at lægge område til. Opbakningen til mere vedvarende energi vakler, men det kan løses med enkle midler. Lad lidt af værdien forblive i området, hvor den vedvarende energi produceres, til at skabe udvikling og livskvalitet lokalt. Grøn omstilling er af stor betydning for at beskytte klimaet lokalt og globalt. Grøn omstilling er et lokomotiv for dansk og europæisk konkurrenceevne indenfor teknologiudvikling, skalering af produktion af vedvarende energi og videreførelse af den grønne strøm. Den udvikling må ikke bremses af mangel på gevinstdeling. Gør som i Norge, Sverige og Finland. Her får kommuner der lægger areal til vindmøller (og vandkraft) andel i værdiskabelsen ved den grønne energiproduktion. Vi anbefaler, at regering og folketing vedtager, at styrke den danske udbygning af VE på land ved at indføre et udviklingsbidrag på 4 øre /kWh produceret grøn strøm som tilfalder kommunen. Bidraget skal finansieres over elprisen.

Lemvig, Struer og Holstebro Kommuner (Klog energi-samarbejdet) fremlagde i december 2023 forslag om at indføre et udviklingsbidrag på fire øre/kWh produceret grøn strøm (vedvarende energi). Forslaget fik hurtigt opbakning fra vores samarbejdspartnere i Business Region Midt- og Vest, kommunerne Herning, Ikast-Brande, Ringkøbing-Skjern og Skive. For-

slaget har nu opbakning fra 25 kommuner og en række andre aktører.

Regeringens første skridt

Med regeringens landdistriktsudspil "Sammenhæng og balance", som blev præsenteret i august 2024, gjorde regeringen det klart, at de kommuner, der tager det største ansvar for opstilling af vedvarende energi, skal have en økonomisk gevinst. Regeringens ambition om en økonomisk anerkendelse til de kommuner, der bidrager til udbygningen af vedvarende energi, er med kommuneøkonomiaftalen for 2026 blevet præsenteret den 26. maj 2025. Regeringen vil fordele 200 mio. kr. årligt i perioden 2026-2035 indenfor det kommunale bloktilskud.

Klog Energi vurderer: Regeringens model er godt begyndt og et vigtigt skridt på vejen. Vi er glade for vores andel af regeringens 200 mio. til VE årligt. Det er et skridt på vejen. I Lemvig Kommune giver det f.eks. ca. 1,4 øre pr kWh. Men vi skal videre mod 4 øre/kWh finansieret over elafgifterne. Regeringens model er finansieret indenfor den samlede kommunale økonomi, og det er ikke den rigtige måde at finansiere VE udviklingsbidraget på.

De næste skridt mod et rigtigt VE udviklingsbidrag

Vi anbefaler derfor Folketinget og regeringen at arbejde videre og vedtage en model, hvor der er en mærkbar årlig og permanent lokal gevinst i form af et VE udviklingsbidrag finansieret via elafgifterne, som skal styrke kommunens økonomi. Der skal ligeledes videreudvikles på lokale gevinstdelingsmodeller,

STRUER
KOMMUNE

HOLSTEBRO
KOMMUNE

Lemvig Kommune

Klog Energi

Grøn omstilling på nordvestjysk

der tilgodeser naboer, borgere og det lokale foreningsliv, som er berørt af eksisterende og fremtidige VE anlæg.

Hverken staten eller individuelle private aktører kan løse en kompleks lokalt funderet opgave, som planlægning af VE, sikre lokal opbakning og udvide VE produktionen uden lokalt medspil. Kommunalbestyrelsen er lokal-samfundets folkevalgte ledelse, som kan løse de komplekse lokale opgaver, der er afgørende for udvidelse af VE produktion og udvikling af industrier, der udnytter den grønne strøm gennem f.eks. Power-to-X og omlægning til elektrificering. Hvis der er en klar kommunal gevinst ved at være drivkraft for VE etablering, så er der langt bedre muligheder for at nå målene for VE på land i 2030 og derved bidrage til det afgørende mål om CO2 neutralitet, fossil uafhængighed og styrket konkurrenceevne indenfor grønne teknologier.

De nuværende principper for gevinstdeling til naboer, borgere og lokalt foreningsliv skal også videreudvikles. Lodsejere, der påvirkes af anlæg, skal f.eks. have forbedret adgang til compensation, idet deres boliger falder i værdi. Samtidig repræsenterer elmarkedet enorme værdier, som ikke bidrager til udviklingen i de områder af landet, hvor den grønne strøm produceres. Denne ubalance skal udlignes.

Enkel model for lokal gevinstdeling

En ny model for lokale gevinster skal skabe større kapacitet og nye incitamenter til at understøtte udrulningen af VE på land. Kommuner, som bidrager til samfundets grønne omstilling og indfrielse af de nationale klimamål,

tilgodeses med et årligt udviklingsbidrag på basis af den lokale VE produktion.

Der er følgende to modeller for vedtagelse af et permanent og robust kommunalt udviklingsbidrag:

MODEL 1, hvor indbetaling af et udviklingsbidrag til kommunen baseres på en ny model efter norsk forbillede med indførelse af et udviklingsbidrag på 4 øre/kWh grøn strøm produceret lokalt, hvor der tages udgangspunkt i den samlede årlige produktion af VE i kommunen, så både eksisterende produktionskapacitet og ny produktionskapacitet udløser indbetaling til kommunen.

MODEL 2, hvor indbetaling af et udviklingsbidrag til kommunen bygger på den kendte model fra den gældende VE lovs §14, hvor indbetaling er koblet til ny produktionskapacitet. Kommunen modtager fremover enten en betaling på 1 mio. kr. pr. MW eller 50.000 kr. pr. MW årligt i 20 år. Det svarer til modellen for lokal gevinstdeling, som bruges i Finland.

Med en ambitiøs model for lokal gevinstdeling sikres både hastighed i udbygningen af VE på land, og et Danmark i bedre balance idet befolkningen belønnes i de områder, der går forrest med udbygningen af VE.

En sådan belønning skaber forudsætningerne for en tillidsfuld acceleration af lokalsamfundets innovation og udbygning af VE.

Udviklingsbidraget kan også tilvejebringes gennem en kombination af de to modeller.

STRUER
KOMMUNE

HOLSTEBRO
KOMMUNE

Lemvig Kommune

Klog Energi

Grøn omstilling på nordvestjysk

Integreret værdiskabelse nationalt og lokalt

Indførelse af et udviklingsbidrag vil være et markant løft til arbejdet med at nå de nationale klimamål, udvikling af grønne vækstpotentialer og til erhvervsudvikling i kommuner med VE potentiale. Danske virksomheder og forskningsmiljøer har potentiale til at styrke konkurrenceevnen ved at udvikle nye metoder og forretningsmodeller og derved blive markedsledende indenfor f.eks. Power-to-X. Kommunerne kan være aktive medspillere i understøttelse af denne værdiskabelse. Indsatsen vil skabe lokale arbejdspladser, basis for ny bosætning og lokal udvikling.

Danmark styrker forudsætningerne for at nå sine reduktionsmål for CO₂ i tide og kan samtidig investere i klimatilpasning og beskyttelse af biodiversitet gennem investering i natur- og vandområder.

Et permanent VE udviklingsbidrag vil medvirke til at vende udviklingen i VE-producerende områder fra fald i antallet af borgere og arbejdspladser til at man kan tiltrække begge dele. Det er afgørende i forhold til at styrke decentraliseringen og fremme et Danmark i balance, hvilket er en vigtig målsætning for regeringen.

Lemvig	MWh	Udviklingsbidrag pr. kWh	Årligt provenu, kr.
Vind 2022	458.761		
Sol 2022	62.820		
I alt 2022	521.580	4 øre pr. kWh	20.863.217
Holstebro	MWh	Udviklingsbidrag pr. kWh	Årligt provenu, kr.
Vind 2022	485.703		
Sol 2022	147.692		
I alt 2022	633.395	4 øre pr. kWh	25.335.802
Struer	MWh	Udviklingsbidrag pr. kWh	Årligt provenu, kr.
Vind 2022	150.037		
Sol 2022	4.313		
I alt 2022	154.349	4 øre pr. kWh	6.173.978

Tabel 1. VE i Lemvig Kommune, Holstebro Kommune og Struer Kommune aktuelt og beregning af provenu til de tre kommuner ved et udviklingsbidrag 4 øre pr. kWh af land VE.

STRUER
KOMMUNE

HOLSTEBRO
KOMMUNE

Lemvig Kommune

Klog Energi

Grøn omstilling på nordvestjysk

Kommunen bliver en meget stærkere aktør i udrulningen af VE. Regering, udviklere og ejere vil opleve kommunen som en stærk og udviklende medspiller. Der skabes langt bedre rammer for lokalt lederskab af den grønne udvikling, og bedre grundlag for at den yngre befolkning vil vælge et meningsfuldt liv i hjemstederne for den grønne omstilling.

KOMMUNALT UDVIKLINGSBIDRAG – BASERET PÅ DEN NORSKE MODEL

Udviklingsbidragene forslås at skulle finansieres med afsæt i den konkrete VE produktion i den enkelte kommunes område, både eksisterende produktionskapacitet og ny produktionskapacitet. Et løbende udviklingsbidrag vil sikre en belønning for at drive udviklingen af VE og samtidig give en tilbagebetaling fra tætbefolkede områder uden VE produktion til områder med høj VE produktion.

Elafgiften indbragte i 2020 statskassen 12,1 mia. kr. Penge der er betalt for hver forbrugt kWh. Der er besluttet en reduktion af elafgiften, og dermed er der forudset et fald i de statslige indtægter. Formålet hermed er at fremme omstillingen til el og dermed den grønne omstilling.

Det løbende udviklingsbidrag foreslås finansieret via elafgiften, hvor et beløb svarende til 4 øre pr. produceret kWh reserveres til kommunerne. Der skal ske en årlig afregning mellem stat og kommunerne med afsæt i Energistyrelsens overblik over produceret (MWh) eller installeret (MW) VE i den enkelte kommune.

Nationalt vil det årlige provenu svare til ca. 500-600 mio. kr. med afsæt i 2022 produkti-

onstal for sol og vind på land for hele Danmark.

Det vurderes, at tilførsel af et udviklingsbidrag til kommunerne vil sætte skub i udbygningen af VE på land og dermed målrettet fremme den grønne omstilling på en anden måde end blot gennem et prissignal. Der vil således, uden nye statsfinansielle konsekvenser, kunne indføres et løbende udviklingsbidrag, som vil styrke udbuddet af grøn strøm.

Modellen for lokal gevinstdeling baseret på produktionskapacitet behandles ikke i dette notat.

BAGGRUND

Det fremgår af regeringsgrundlaget fra december 2022, side 42 at: Regeringen vil undersøge hvordan naboer og kommuner får bedst del i økonomiske gevinster ved at lægge jord til vedvarende energi på land. F.eks. ved etablering af energifællesskaber eller ved at udvide den nuværende VE bonusordning.

Regeringen tilkendegiver på side 41, at "Regeringen vil modvirke centralisering og fastholde at det har en værdi i sig selv, at der i alle dele af landet er velfærdsinstitutioner, et levende erhvervsliv og arbejdspladser".

NEKST, Den nationale energikrisestab, har i sin afrapportering 25. februar 2024 peget på: "at det skal være attraktivt for lokalbefolkningen, at der stilles vedvarende energi op i lokalområdet, som bidrager til vores allesammens grønne omstilling".

STRUER
KOMMUNE

HOLSTEBRO
KOMMUNE

Lemvig Kommune